

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dn. Conradi Clingii Theologi Et Ecclesiastae Celeberrimi
(dum vixit) apud Erphordiam Turingiæ, Catechismus
Catholicus, summam Christianæ institutionis III. libris
succinctim complectens**

Klinge, Konrad

Coloniae, 1570

VD16 K 1309

caput VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29452

Ideò Deus irascitur & punit nos, vt nulla nobis sit prosperitas seu fortuna: depauperamur, cogimur tandem die ac nocte laborare, & tamen semper deficimus. Et hoc est iudicium Dei, quandò in mediocritate nolumus feriari, tunc cogimur necessitate extrema laborare sabbatho, vt sustentemur & vitæ habeamus necessaria. FERIA igitur seruanda est, non solum opere, sed etiam voluntate: quæ feria tunc fit, quandò nostram voluntatē & mala desideria deponimus, & permittimus nobis placere Dei voluntatem, Mat. sexto, Fiat voluntas tua. Sic quoque feriari docuit Christus.

CAPVT VII.

ARGVMENTA.

1. *Qualis fuerit intellectus falsus Iudeorum de violatione sabbathi.*
2. *Quare Christus communiter sanauit sabbatho, & fecit miracula.*
3. *Quomodo charitati proximi cedere debet omnis lex tam diuina quam humana.*

1. **P**rimi Machabæorum secundo legitur quòd penè mille homines absconderunt in spelunca in persecutione Antiochi permiserunt se occidi sabbatho cum uxoribus & filijs, & nolebant vnum lapidem mouere ad ostium speluncæ aut se defendere ne violarēt sabbathum. Sic 2. Machab. 6. multi Iudei se potius comburi permiserunt in spelunca die sabbathi, quàm se defendere. Ob eam causam Tyranni proximè in die sabbathi mouerunt bella contra Iudeos vt statim totum populum cum habitaculis delecerent quoniam

quoniam nolebāt se defendere sabbatho nec pugna-
re ludæi, adeò vt tandem coacti sint cōcludere, vt die
sabbathi se defenderent contra Gentiles, 1. Machab.
2. Hoc ita trahebant Pharisei ad falsum intellectum,
vt si quis opere aliquo manuum perfecisset aliquid,
is violasset sabbathum: & si quis solùm à tali opere
cessaret, hic seruaret sabbathū. Sic arguunt ijdem sa-
natum circa piscinam, quòd tollebat sabbatho lectū
suum, Ioan. 5. Solam violationem sabbathi trahe-
bant ad opera manualia &cæt. nihil ampliùs cogitan-
tes de audiendo verbo Dei, oratione, eleemosyna,
aut vt abstinerent ab ebrietate, luxuria, auaritia &c.
Sic ex falso intellectu arguebant Christum, quòd sab-
batho rangebat infirmos, id est, fecit lutum, & lini-
uit oculos cæci, Ioan. 9. dicentes: Hic homo non est à
Deo, quia sabbathum non custodit &c.

Secundò, quia lex non iubet tantùm quiescere, sed 2.
iubet vacuum diem sanctificare, id est, præcipit ope-
ra necessaria ad illustrandam & propagandam gloriã
Dei: ideò Christus sabbatho curauit infirmos, sicut
Ioann. quinto, de sanato circa piscinam habetur, &
Ioan. 9. de cæco nato, ibi gloria D E I propagabatur:
Ideò hæc opera quæ illustrent Dei laudem, non vio-
lant sabbathum. Et quoniam Pharisei putabant vio-
latum sabbathum, quòd Christus manu tetigit infir-
mos, & liniuit oculos cæci, faciens lutum &c. ideò
defendit se Christus, & manu tangit infirmos, quos
etiã solo verbo potuisset curare, ostendens hoc non
violare sabbathum: vbi gloria Dei redditur illustrior
& charitas erga proximum exercetur. Vnde etiã ma-
ximè arguit eos, quòd ipsi Pharisei sabbatho bouem
de fœua extraxissent, & putant tamen nō violatum
sabbathum, Matt. 12. Luc. 14. Ipsum repræhendentem
quòd curaret infirmos in sabbatho, & ipsi Pharisei
soluunt boues de præsepi, & ducunt potum ad aquas,
Lucæ 13. & arguunt CHRISTVM quòd liberet
O 4 homi.

hominem, & soluat vinculis Sathanæ ligatum. Necessitas ergò non violat sabbathum, sicut Christus exponit Matth. 12. & excusat suos discipulos, qui spicas vellebant sabbatho ad manducandum, quia esuriebant; ibi necessariò dispensabat de lege sabbathi. Sic comedit David panes consecratos, quod non licebat nisi Sacerdotibus, 1. Reg. 21. ibi quoque necessariò dispensabatur. Sic sacerdotes mactabāt sabbatho animalia in templo, & violabant sabbathum, idq; sine crimine: Non hoc legistis in lege, inquit Christus ad Phariseos Matt. 12? Igitur necessitas dispensat, sicut tamen vt dispensatio sit, & non abrogatio legis: sed vt cæremonia non impediatur propter officium verbi, aut alio tempore conferuetur. Officia igitur & opera, quæ non sunt mali exempli, diebus festiuis non sunt reprehendenda, modò ministerio publico suum conferuetur honor.

3. Tertiò, omnis lex tam Dei quàm hominis, exponitur atque exigi debet, iuxta regulam dilectionis proximi, id est, si obseruatio alicuius legis est contra charitatem proximi, non tenemur obedire legi: est enim charitas proximi maior & potior lege, sicut Christus inquit Mat. 12. Si sciretis quid est hoc Osee 6. cap. Misericordiã volo, non sacrificium: nunquàm condemnassetis innocentes. Ideò si charitas exigitur, debet lex cedere. Sed officia & dilectionis opera superiora sunt cæremonijs & sabbatho. Sic Moyses per annos quadraginta nõ circuncidebat filios Israël in deserto iuxta præceptum Dei Genes. 17. Omne masculinum genus circuncidetur: nam ibi necessitas & charitas dispensabāt, quòd cogebantur ambulare in armis, & pugnare contra gentes, vt essent validiores. Sic Christus sabbatho sanat manū aridam, Mat. 12. Debet itaque charitas esse regula legis: Sic enim dicit Apostolus Roma 13. Dilectio est impletio legis: & nihil cuiquam debeat, nisi vt inuicem diligatis.

Le

Lex omnis contra charitatem & necessitatem, non ligat aliàs tamen ipsa lex non est abolenda: sed lex cedere, debet in casu charitatis & necessitatis, ita tamē, quòd alio tempore lex seruetur, vbi lex & necessitas non vrget. Sic quoq; inquit Christus Mat. 12. Dominus est filius hominis etiam sabbathi, hoc est, sabbatum nos non iustificat coram Deo: sed fides in Christu, facit nos liberos ab omnibus cęremonijs Iudais, sicut ad Colof. 2. Apostolus dicit: Nolite vobis facere conscientiam de certis diebus &c. dicentes, Ne tetigeritis, &c. vbi Apostolus vult nobis esse conscientiam liberam, & non alligatam cęremonijs, &c. Ideò Christus excusat. Etiam vna lex alteram tollit in necessitate: sicuti pręceptum fuerat in lege, quòd octauo die puer circuncideretur, at sic sæpē contingebat, quòd sabbatho cogebantur circuncidi, quia hæc octaua erat dies: & sic vna lex tollebat alteram. Mar. 3. & Christus concludit, quòd sabbatum est propter homines, & homo non est propter sabbatum, sed potius est Dominus sabbathi, sicut Christus dicit: Dominus est sabbathi filius hominis: & hoc ipsum factò demonstrat, quòd sit Dominus sabbathi, nam sanauit infirmos sabbatho. Si enim fuisset hoc contra Deum, vt dicebant Pharisei, quid sabbatho curaret, non potuisset infirmos virtute Dei sanare sabbatho, nam Deus non est contrarius sibiipsi. Tollit igitur in casu lex vna alterā, & charitati debent cedere omnes leges & traditiones. Vult enim charitatis officia potius quàm legis in necessitate: alioqui & lex non abrogatur. Sed extra casum necessitatis obseruatur. Sic vult misericordiam, non sacrificium, Osee 6. Sic iubet reconciliari patri Matt. 5. antequam munus ponatur in altari. Sic arguit Phariseos de corbana Mat. 23, quòd negligebant pręceptum dilectionis erga parentes.